

ท้องไม่พร้อม มีทางออก

**94 % ของเด็กและเยาวชนอยากเรียนต่อ แม่ก้าวพลาดพลั้งตั้งครรรค์
88% เชื่อว่า หากให้ข้อมูลเรื่องเพศรอบด้านจะช่วยลดปัญหาตั้งครรรค์ได้**

เด็กส่วนใหญ่เวลาที่มีเรื่องทุกข์ใจ ไม่อยากพูดคุยกับพ่อแม่ ผู้ปกครอง หรือครู เพราะรู้สึกว่าเป็นเรื่องส่วนตัว “พูดกันไม่รู้เรื่อง” ควรจะมีใครสักคนที่พูดกับพวกเขาด้วยความเข้าใจ และให้คำปรึกษาที่ถูกต้อง

การห้ามวัยรุ่นมีเพศสัมพันธ์ เชื่อว่ายากที่จะทำได้ แต่จะหาอย่างไรให้พวกเขาได้ข้อมูลการป้องกันที่ถูกต้อง และแม้พวกเขาจะพลาดพลั้งไป หากครอบครัว โรงเรียน และครูเปิดโอกาส ก็จะช่วยลดปัญหาการออกจากโรงเรียนกลางคันได้ ถึงเวลาแล้วที่ทุกภาคส่วนต้องร่วมกันทำงาน โดยมีเป้าหมายร่วมกัน

โดยธรรมชาติ “วัยรุ่น” เป็นวัยที่อยากรู้อยากลองเป็นธรรมดา โดยเฉพาะเรื่องเพศ คำตอบจากผู้ใหญ่เวลาลงถามคำถามเรื่องเพศว่า “เดี๋ยวโตขึ้นก็รู้เอง” ถ้าสมัยเกินไปแล้วในโลกยุคใหม่ การปล่อยให้เด็กไปแสวงหาคำตอบเอง และไม่ได้รับความรู้ที่ถูกต้อง กลายเป็นปัจจัยหนึ่งส่งผลให้เกิดปัญหาการตั้งครรรค์ไม่พร้อมในวัยรุ่น

ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา ปัญหาการตั้งครรรค์ในวัยรุ่น (อายุ 10-19 ปี) ในประเทศไทยเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง จากสถิติวัยรุ่นไปโรงพยาบาลคลอดลูกวันละ 4 คนในปี 2543 พุ่งเป็นวันละ 9 คนในปี 2556 หรือคิดเป็น 4 นาทีต่อ 1 คน ขอบรวมประมาณปีละ 1.3 แสนคน

แม้ว่า ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2556 เป็นต้นมา สถานการณ์การตั้งครรรค์ในวัยรุ่นมีแนวโน้มลดลง อัตราคลอดในวัยรุ่นอายุ 15-19 ปี ลดลงอย่างต่อเนื่องจาก 54.3 ต่อพันประชากร ในปี พ.ศ. 2555 ลงมาเหลือ 42.5 ในปี พ.ศ.2559 และข้อมูลล่าสุดในปี พ.ศ.2560 จาก Health /data Center ของกระทรวงสาธารณสุข อัตราคลอดในวัยรุ่นอายุ 15 - 19 ปี นับตั้งแต่เดือนตุลาคม 2559 - มิถุนายน 2560 อยู่ที่ 36.6 ต่อพันประชากร แต่ก็ยังไม่มียุทธศาสตร์แห่งชาติว่าด้วยการรณรงค์ หรือเพราะโครงสร้างประชากรที่เปลี่ยนไป

แต่อย่างไรก็ตาม....

โรงพยาบาลรามาธิบดีเผยแพร่ผลการสำรวจล่าสุด (11 กุมภาพันธ์ 2559) พบว่า วัยรุ่นไทยอายุระหว่าง 15-19 ปี ตั้งท้องแบบไม่ตั้งใจถึงร้อยละ 80 และร้อยละ 30 เลือกทำแท้ง โดยร้อยละ 10 ที่ถูกลูกไว้ในโรงพยาบาลที่คลอด ยิ่งไปกว่านั้น ยังพบว่า แม่วัยรุ่นเลี้ยงชีพเสริมและฆ่าตัวตาย แม่แต่งงานกันแล้วสุดท้ายก็หย่าร้าง !

แม้จะยังไม่มีตัวเลขที่แน่ชัดของจำนวนผู้หญิงที่ตั้งครรภ์ทั้งหมดในประเทศไทยอย่างชัดเจน เนื่องจากส่วนหนึ่งยุติการตั้งครรภ์ด้วยการทำแท้ง แต่โดยภาพรวม สถานการณ์การคลอดในแม่วัยรุ่นก็ยังนับว่าสูงสวนทางกับการเกิดในหญิงวัยอื่นในประเทศไทยที่ลดต่ำลงทุกปี จึงเป็นที่คาดการณ์ว่าในอนาคตอีก 10-20 ปีข้างหน้า ประชากรไทยจะมีปัญหาเกิดน้อย-ด้อยคุณภาพ ส่งผลกระทบต่อเนื่องในหลายด้าน ทั้งต่อบุคคลและสังคม จากความเล็งด้านสุขภาพของแม่วัยรุ่นและทารกแรกเกิด การยุติการตั้งครรภ์ที่ไม่ปลอดภัย อนาคตการศึกษาของแม่วัยรุ่น การใช้ชีวิตของแม่วัยรุ่นและลูก ซึ่งล้วนส่งผลกระทบต่อคุณภาพประชากรรุ่นใหม่ของประเทศ

รัฐบาลเห็นความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ได้กำหนดให้ปัญหาดังกล่าวเป็นวาระแห่งชาติ มีเป้าหมายคือการลดอัตราการตั้งครรภ์ลงครึ่งหนึ่งภายใน ปี 2567

มาทำความรู้จัก “พ.ร.บ.การป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ. 2559” กันเถอะ

“การตั้งท้องเป็นเหมือนปลายเหตุ ปัญหานี้เกี่ยวข้องกับเด็กผู้ชายและผู้หญิง ถ้าพวกเขามีความรู้ความเข้าใจ มีเช็ทส์ปลอดภัย ฉลาดรู้เรื่องเพศอย่างรอบด้าน มีทักษะการใช้ชีวิตถูกต้อง ปัญหาการตั้งครรภ์จะลดน้อยลงทันที เรื่องแบบนี้ต้องสะสมประสบการณ์ ไม่ใช่แค่อ่านคู่มือเอกสารแจก 3 แผ่นแล้วจะเข้าใจทำได้ทันที” จิตติมา ภาณุเดชะ ผู้จัดการแผนงานสร้างเสริมสุขภาวะทางเพศ มูลนิธิสร้าง
ความเข้าใจเรื่องสุขภาพผู้หญิง หนึ่งในเครือข่ายผู้ทำงานคลุกคลีกับปัญหานี้มานาน แสดงความคิดเห็นซึ่งสอดคล้องกับ **“พ.ร.บ.การป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ. 2559”** อันเป็นกฎหมายที่มุ่งป้องกันและแก้ไขปัญหาย่างบูรณาการบนพื้นฐานสิทธิของวัยรุ่น มีผลบังคับใช้ทางกฎหมายในวันที่ 29 กรกฎาคม 2559 เป็นต้นมา

พ.ร.บ. ฉบับนี้ กำหนด 5 กระทรวงหลักที่หน้าที่ออกกฎกระทรวง และระเบียบในหน่วยงานนำไปปฏิบัติ ได้แก่ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงแรงงาน และกระทรวงมหาดไทย

เป้าหมายหลักคือ **มุ่งป้องกันและแก้ไขปัญหาอย่างบูรณาการบนพื้นฐานสิทธิของวัยรุ่น** เพื่อช่วยให้พวกเขาสามารถเข้าถึงสิทธิอนามัยเจริญพันธุ์ เกิดกลไกการทำงานอย่างบูรณาการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และทำให้มีเอกภาพในการดำเนินงาน ส่งผลให้การป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นมีความยั่งยืน เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น นำไปสู่การเกิดที่คุณภาพและประชากรมีคุณภาพชีวิตที่ดี

พ.ร.บ. ฉบับนี้ แบ่งเป็น 3 หมวด รวมทั้งสิ้น 24 มาตรา และมีองค์ประกอบหลัก 3 ด้าน ได้แก่ สิทธิของวัยรุ่น, มาตราสำคัญ และ กลไกระดับชาติ

สิทธิของวัยรุ่น

วัยรุ่นภายใต้ พ.ร.บ. ฉบับนี้ หมายถึงบุคคลอายุเกิน 10 ปีบริบูรณ์ แต่ยังไม่ถึง 20 ปีบริบูรณ์

สิทธิของวัยรุ่นภายใต้กฎหมายฉบับนี้ได้แก่ สิทธิในการตัดสินใจด้วยตนเอง สิทธิในการรับข้อมูลและความรู้ สิทธิในการได้รับบริการอนามัยเจริญพันธุ์ สิทธิในการได้รับการจัดสวัสดิการสังคม สิทธิในการได้รับความเสมอภาคและการไม่ถูกเลือกปฏิบัติ และสิทธิในการรับการรักษาความลับและความเป็นส่วนตัว

มาตราสำคัญ

พ.ร.บ. กำหนดมาตรการสำคัญในการป้องกันและแก้ปัญหาคตั้งครรภ์ในวัยรุ่นได้แก่

● สถานศึกษา

- ดำเนินการสอนเพศวิถีศึกษา ที่เหมาะสมกับวัย และจัดหาและพัฒนาครูผู้สอน
“ไม่ใช่ครูวิชาไหนมาสอนก็ได้ แต่ควรเป็นครูที่ผ่านการอบรมหรือมีประสบการณ์ในการสอนเพศวิถีโดยตรง”
- ให้คำปรึกษา ช่วยเหลือ กลุ่มครองวัยรุ่นตั้งครรภ์ให้ได้เรียนอย่างเหมาะสม
- มีระบบส่งต่อไปยังบริการอนามัยการเจริญพันธุ์และสวัสดิการสังคม

● สถานบริการสาธารณสุข

- ดำเนินการให้ข้อมูลและความรู้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอย่างถูกต้อง ครบถ้วน และเพียงพอ

- ให้คำปรึกษาและบริการอนามัยเจริญพันธุ์ที่ได้มาตรฐาน
- มีระบบส่งต่อไปยังสวัสดิการสังคม
- **สถานประกอบกิจการ**
  - ดำเนินการให้ข้อมูลและความรู้ในการป้องกันและแก้ปัญหาแก่ลูกจ้างอย่างถูกต้อง ครบถ้วน และเพียงพอ
  - ส่งเสริมให้ลูกจ้างได้รับคำปรึกษาและบริการอนามัยเจริญพันธุ์
  - มีระบบส่งต่อไปยังระบบสวัสดิการสังคม
- **หน่วยงานรัฐและสวัสดิการสังคม**
  - ดำเนินการฝึกอาชีพตามความสนใจและความถนัด และประสานการจัดงานให้ได้ประกอบอาชีพตามความเหมาะสม แก่วัยรุ่นที่ตั้งครรภ์ก่อนและหลังคลอด
  - จัดหาครอบครัวทดแทนให้วัยรุ่นที่ไม่สามารถเลี้ยงบุตรได้เอง
  - สร้างเครือข่ายและแกนนำเด็กและเยาวชนในพื้นที่ (ระดับจังหวัดและอำเภอ) เพื่อช่วยป้องกัน แก้อาย และเฝ้าระวังปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น
  - สนับสนุนหน่วยงานของรัฐและเอกชนให้ช่วยเหลือแก่วัยรุ่นที่ตั้งครรภ์และครอบครัว
- **ราชการส่วนท้องถิ่น**
  - ดำเนินการออกข้อบัญญัติเพื่อให้วัยรุ่นได้รับสิทธิตาม พ.ร.บ. ฉบับนี้

กลไกสำคัญระดับชาติ

เพื่อให้เกิดการบูรณาการการทำงานระหว่างกระทรวงต่างๆ พ.ร.บ.ฉบับนี้กำหนดให้จัดตั้งกลไกระดับชาติ คือ “คณะกรรมการป้องกันและแก้ปัญหาค่าตั้งครรภ์ในวัยรุ่น” โดยมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน มีสมาชิกเป็นเจ้าหน้าที่ระดับสูงจาก 8 หน่วยงานของภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ผู้เชี่ยวชาญสาขาต่างๆ 5 คน และผู้แทนเยาวชนชายหญิง 2 คน จากสภาเด็กและเยาวชน โดยที่อธิบดีกรมอนามัยเป็นทั้งกรรมการและเลขาธิการของคณะกรรมการนี้

คณะกรรมการชุดนี้จะทำหน้าที่หลักในการจัดทำนโยบายและยุทธศาสตร์ เพื่อป้องกันและแก้ปัญหาค่าตั้งครรภ์ในวัยรุ่น และกำหนดแนวทางปฏิบัติสำหรับหน่วยงานของรัฐและเอกชน

พ.ร.บ.ฉบับนี้กล่าว ถือเป็นประตูลำดับสู่การทำงานร่วมกันในระดับนโยบาย อันจะนำไปสู่การเชื่อมโยงจากนโยบายไปสู่กลไกในทางปฏิบัติเชิงพื้นที่ทั้งระบบ ระหว่างโรงเรียน สถานบริการสุขภาพ

ท้องถิ่น องค์กรการจ้างงาน และหน่วยอื่นๆที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหา การตั้งครรภ์ในวัยรุ่น มีโอกาสบรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

การทำงานเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาท้องในวัยรุ่น ไม่สามารถทำได้เพียงหน่วยงานใด หน่วยงานหนึ่ง จำเป็นต้องอาศัยการระดมสรรพกำลังและการทำงานในหลายด้านร่วมกัน ทั้งภาค การศึกษา สาธารณสุข ท้องถิ่น สถานประกอบการ มูลนิธิ ภาคเอกชนและภาคประชาสังคมร่วมด้วย ตั้งแต่ท้องถิ่น ตำบล หมู่บ้าน จนถึงจังหวัด แต่สิ่งสำคัญที่สุดในการทำงานคือ ความเข้าใจต่อธรรมชาติ ของเด็กวัยรุ่น เข้าใจผู้ร่วมงานต่างหน่วยงาน เพื่อให้เข้าถึงใจวัยรุ่นและกล้าที่จะพึ่งพาผู้ใหญ่เมื่อเกิด ปัญหา

"9 ภารกิจแก้ปัญหาคกรตั้งครรภ์ในวัยรุ่น" ของ สสส.

การตั้งครรภ์ในวัยรุ่นถือเป็นปัจจัยเสี่ยงทางสุขภาพที่ สสส.ให้ความสำคัญ ที่ผ่านมามีได้ ร่วมกับภาคีเครือข่ายทั้งภาครัฐ องค์กรพัฒนาเอกชน องค์กรระหว่างประเทศ นักวิชาการและภาคประชา สังคม เพื่อขับเคลื่อนเชิงยุทธศาสตร์และลงลึกในทางปฏิบัติระดับพื้นที่ จำนวน 20 จังหวัดนำร่อง เพื่อ ป้องกันและแก้ปัญหาคกรตั้งครรภ์ในวัยรุ่นขึ้น โดยใช้ **"9 ภารกิจแก้ปัญหาคกรตั้งครรภ์ในวัยรุ่น"** รวม กับการรณรงค์สร้างค่านิยมชะลอการมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรก และใช้มาตรการคุมกำเนิดที่มีประสิทธิภาพ การเสริมศักยภาพพ่อแม่ให้มีทัศนคติเชิงบวกเพื่อสื่อสารเรื่องเพศกับลูก ร่วมกับการจัดการเรียนรู้เรื่อง เพศสำหรับเด็กและเยาวชน โดยการผลิตเข้าสู่ระบบการศึกษาขั้นพื้นฐาน และจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อ ติดตามสถานการณ์และแลกเปลี่ยนการแก้ไขปัญหาอย่างต่อเนื่อง กล่าวคือ

1. กลไกประสานการทำงานระดับจังหวัดที่เข้มแข็ง

ทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น หน่วยงานด้านสาธารณสุข ด้าน การศึกษา ด้านสวัสดิการสังคม องค์กรพัฒนาเอกชน กลุ่มแกนนำวัยรุ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นต้น โดยเชิญชวนตัวแทนจากหน่วยงาน และภาคส่วนต่างๆ เข้าร่วมเป็นคณะทำงาน สร้างความเข้าใจ และกำหนดเป้าหมายร่วมกัน เพื่อกระตุ้นและประสานงานให้แต่ละหน่วยงานทำงานในบทบาทของ ตัวเองอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ทำงานร่วมกับผู้ปกครองให้มีทักษะการคุยเรื่องเพศกับลูก

ปรับเปลี่ยนทัศนคติพ่อแม่ในการสื่อสารกับลูกเรื่องเพศ พร้อมทั้งสร้างสัมพันธภาพและการ สื่อสารในครอบครัว จนสามารถเปิดใจพูดคุยเรื่องเพศกับลูกได้ โดยภาคีทำงานร่วมกับกลุ่มผู้ปกครอง ในชุมชนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

3. กลไกสนับสนุนให้สถานศึกษาสอนเรื่องทักษะชีวิต และเพศวิถีศึกษารอบด้าน

บรรจุเรื่องดังกล่าวลงในหลักสูตรของสถานศึกษา มีการจัดการอบรมเตรียมสร้างความพร้อมให้แก่ครูผู้สอนเพศศึกษา และทำความเข้าใจกับผู้บริหาร โรงเรียนเกี่ยวกับวิถีดำเนินงาน นอกจากนี้ยังมีการจัดกิจกรรมร่วมกันระหว่างผู้ปกครอง สถานศึกษา และชุมชนเพื่อสร้างความเข้าใจ และทำให้เกิดแรงสนับสนุนในชุมชน

4. ทำงานกับกลุ่มเสี่ยงเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา

การใช้ข้อมูลทั้งเชิงสถิติและเชิงคุณภาพเพื่อวิเคราะห์หาวัยรุ่นกลุ่มเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ และเสี่ยงต่อการตั้งครรภ์ รวมทั้งพื้นที่รวมตัวของวัยรุ่น เพื่อเข้าถึง และออกแบบการจัดบริการด้านสุขภาพ และบริการด้านอื่นๆ ให้เหมาะสม

5. รมรงค์และสื่อสารให้วัยรุ่นตระหนักถึงความรับผิดชอบ และผลที่จะตามมาจากการกระทำของตัวเอง

เพื่อชะลอการมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรก ร่วมกับการรณรงค์ให้วัยรุ่นใช้การคุมกำเนิดที่ได้ผลหากจะมีเพศสัมพันธ์

6. มีหน่วยบริการสุขภาพที่เป็นมิตรกับวัยรุ่น

ครอบคลุมบริการที่จำเป็นทุกด้าน ให้คำปรึกษาด้านการป้องกัน และรักษาโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ การคุมกำเนิดที่มีประสิทธิภาพ และเข้าถึงวัยรุ่นทุกกลุ่ม

7. ระบบบริการที่เชื่อมโยงระหว่างสุขภาพ การศึกษา และสังคม

โดยเฉพาะการได้รับคำปรึกษาทางเลือกในการตัดสินใจเกี่ยวกับการตั้งครรภ์ ควบคู่ไปกับการป้องกันการตั้งครรภ์ซ้ำ การช่วยให้สามารถกลับไปศึกษาต่อได้ หรือได้รับการฝึกอาชีพ ซึ่งจะช่วยให้วัยรุ่นที่ประสบปัญหาสามารถกลับเข้าสู่สังคมได้

8. การจัดให้มีพื้นที่สร้างสรรค์สำหรับเด็กเยาวชน

การจัดให้มีพื้นที่ที่ดึงดูดวัยรุ่นและเยาวชนกลุ่มต่างๆ เข้ามาใช้ทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ร่วมกัน เพื่อลดโอกาสการไปข้องแวะในพื้นที่เสี่ยงอื่นๆ สร้างความตระหนักในคุณค่าของตัวเอง และมองเห็นจุดหมายในชีวิตชัดเจนขึ้น

9. มีระบบข้อมูล เพื่อติดตามความก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง

ให้สถาบันวิชาการในพื้นที่หรือภูมิภาคเข้าร่วมภาคี และเป็นผู้พัฒนาระบบฐานข้อมูลกลาง เพื่อให้ทุกส่วนที่เกี่ยวข้องใช้ระบบฐานข้อมูลเดียวกัน รวมทั้งการติดตาม ประเมินความก้าวหน้า เพื่อสะท้อนปัญหาและอุปสรรค เพื่อหาแนวทางแก้ไขและปรับปรุงการทำงานร่วมกัน

อย่างไรก็ตาม...

กฎหมายฉบับนี้จะไม่มีประโยชน์เลยหากมุ่งผลเพียงการลดตัวเลขแม่วัยใส โดยหน่วยงานที่ทำงานไม่ได้เปลี่ยนวิธีคิด ช่วยกันส่งเสริมกลไกทำงาน เพิ่มสวัสดิการให้แม่วัยรุ่นสามารถประกอบชีวิตต่อไปได้ และพยายามสร้างนโยบายการดำเนินต่างๆ ให้เป็นไปตามจุดประสงค์ของกฎหมายที่ตั้งขึ้น โดยเฉพาะ มาตรา 5 ที่กำหนดสิทธิของพวกเขาไว้อย่างชัดเจนว่า

“วัยรุ่นมีสิทธิตัดสินใจด้วยตนเอง และมีสิทธิได้รับข้อมูลข่าวสารและความรู้ ได้รับการบริการอนามัย การเจริญพันธุ์ ได้รับการรักษาความลับและความเป็นส่วนตัว ได้รับการจัดสวัสดิการสังคม อย่างเสมอภาคและไม่ถูกเลือกปฏิบัติ และได้รับสิทธิอื่นใดที่เป็นไปเพื่อประโยชน์ ตามพระราชบัญญัตินี้อย่าง ถูกต้อง ครบถ้วน และเพียงพอ”

ดูเนื้อหาเต็มของ พ.ร.บ.ได้ที่

www.rh.anamai.moph.go.th

พระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ. 2559

ข้อมูลล่อมือกรอบ

- สายด่วนท้องไม่พร้อม 1663
- **ตั้งครรภ์ไม่พร้อมยังมีทางออก**

หากมีปัญหา ข้อสงสัย หรือพบเจอคนที่มีปัญหา

สามารถขอรับคำปรึกษาแนวทางการช่วยเหลือได้ที่

FB page โรงพยาบาลราชวิถี ฝ่ายสวัสดิการสังคม หรือ

โทรศัพท์ 02-354-8081 หรือ ติดต่อได้ที่ “ศูนย์ฟังใจ” โรงพยาบาลราชวิถี

- **ท้องไม่พร้อม ครอบครัวต้องประกอบไปด้วยกัน**

โอกาสของผู้หญิงที่ตั้งท้องเมื่อไม่พร้อม ทางออกแห่งปัญหาจะเปิดกว้างหรือปิดแคบขึ้นอยู่กับความเข้าใจของคนรอบข้างเป็นสำคัญ

บรรณานุกรม

ไทย‘ท้องไม่พร้อม’สูงอันดับ2ในอาเซียน อายุน้อยสุด10ขวบ รมวฯตั้งคลินิกให้คำปรึกษาทั้งระบบ. (2559,10

กุมภาพันธ์) สืบค้นจาก https://www.matichon.co.th/local/news_32339

ศิริเกียรติ เหลียงกอบกิจ (2560, 30 มีนาคม), ผู้อำนวยการสำนักสร้างสรรค์โอกาสและนวัตกรรม สสส. (สัมภาษณ์)

สำนักอนามัยการเจริญพันธุ์ กรมอนามัย. พระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ. 2559.

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.). (2560, 2 กุมภาพันธ์). 9 ภารกิจแก้ปัญหาคางครรภ์
ใน

วัยรุ่น. สืบค้นจาก <http://www.thaihealth.or.th/Content/35268->

9%20%E0%B8%A0%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%81%E0%B8%B4%E0%B8%8
8%E0%

B9%81%E0%B8%81%E0%B9%89%E0%B8%9B%E0%B8%B1%E0%B8%8D%E0%B8%
AB%E0%B8%B2%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%95%E0%B8%B1%
E0%B9%89%E0%B8%87%E0%B8%84%E0%B8%A3%E0%B8%A3%E0%B8%A0%E0%
B9%8C%E0%B9%83%E0%B8%99%E0%B8%A7%E0%B8%B1%E0%B8%A2%E0%B8%
A3%E0%B8%B8%E0%B9%88%E0%B8%99.html

ยูนิเซฟ ประเทศไทย. (2559) .รายงานสังเคราะห์การวิเคราะห์สถานการณ์การตั้งครรภ์ของวัยรุ่นในประเทศไทย
Thaiteenpreg ชุมชนเพื่อการเรียนรู้ของคนทำงานท้องวัยรุ่น. (2558, 22 พฤศจิกายน). ภารกิจ 9 ด้านในการ
ป้องกัน

และแก้ไขปัญหาคางครรภ์ในวัยรุ่นระดับจังหวัดแบบบูรณาการ. สืบค้นจาก

<http://www.thaiteenpreg.com/?p=1124>